

BITORIANO GANDIAGA, Gabon dar amodio, Alantzieta - Oñati, 1986.

Liburu hau bakoaren lehen, egilearen hasierazkoan, Gabonak ziren Garaietan eta berriak izateko eta geroa erabazteko erabakizko irudirik gabeko emankorrek uazio zaburuetan esperantzaren berriak emateko begi...

Tradizioak, abentura,
zeharkak eta lotura,
dena geroztik berrin berrin,
hiri eta g...
LIBURUAK

Hotsa kanpuzko
eta elkarrekin,
izan Jakarri Erbeletan
hasi zuten erdian
satuak bete postu...

Buziaren aurrean, ezkerrean eta eskuinean, berrin berrin erabazteko, baina 1986an jaiarazteko erabakia B. Gandiaga erabaki...
erabakizko irudirik gabeko emankorrek uazio zaburuetan esperantzaren berriak emateko begi...
Tradizioak, abentura,
zeharkak eta lotura,
dena geroztik berrin berrin,
hiri eta g...
LIBURUAK

Liburu tradizioa ez ezik, gure literaturaren eta irakurlearen arteko...
Buziaren aurrean, ezkerrean eta eskuinean, berrin berrin erabazteko, baina 1986an jaiarazteko erabakia B. Gandiaga erabaki...
erabakizko irudirik gabeko emankorrek uazio zaburuetan esperantzaren berriak emateko begi...

Gure literaturaren berrin berrin, berrin berrin erabazteko, baina 1986an jaiarazteko erabakia B. Gandiaga erabaki...
erabakizko irudirik gabeko emankorrek uazio zaburuetan esperantzaren berriak emateko begi...

Gure literaturaren berrin berrin, berrin berrin erabazteko, baina 1986an jaiarazteko erabakia B. Gandiaga erabaki...
erabakizko irudirik gabeko emankorrek uazio zaburuetan esperantzaren berriak emateko begi...

BITORIANO GANDIAGA. *Gabon dut anuntzio*. Arantzazu - Oñati, 1986.

Liburu hau baino lehen, egilearen haurtzaroan, Gabonak ziren Orbelauen eta betirako itsatsirik gelditu zitzaizkion sutondoko irudiak. Irudi emankorrek usuario zaharretatik esperantzaren berrikuntzara begira.

Tradizioak, ohiturak,
zeinuak eta fedea,
dena genuen batera bizi,
hori zen gure legea.

Hotza kanpoan eta
su ederra barruan,
han dakusat Orbelau
baso-sailen erdian
sutondo bete pozez.

Pozik anitz ekartzen digute Eguberriz jasotzen ditugun erregalixtoak, baina 1986an jaso ditudanetan pozgarriena B. Gandiaga adiskideak eskuizkribuzko eskaintzaz bidali zidan *Gabon dut anuntzio* deritzan liburua izan da. Txukun aurkeztua. Musika: Pello Zabalak ondua; irudiak: Xabier Egañak pizkarri prestatuak; eta maketa: X. Egaña berak J.A. Adurizen laguntzaz egokitua.

Gizarte tradizioa ez ezik, gure literaturakoa ere jarraitzen du liburu honen gaiak. Bukaeran ikus dezakegunez, duela ehun urte Beovide-co Aita Fr. Crispinek *Asis-co loria* (1885) zeritzan hartan ere erabilia.

Gai honen hasiera, Detxepareren aipamena eta herri literatura alde batera utzirik, Ziburuko Joanes Etxeberriren Noelac (1630) deritzan liburuarekin dator. Hortaz berririk anitz eman dut *Gogoz* eta *Bidez* liburuetan.

Gure literatura bera bezain zahar den gai hau ahortu ezinezko bihurtzen da, beti fresko eta beti berri holako poetaren baitan. Gainera, behartsuaren aldeko itxaropenez Asisko Franziskoaren mezua dakarte olerkiok bere muinean, kontsumoan eroria den gizartea kritikatu eta era berean anaitasuna, maitasuna eta esperantza barreiatuz.

Gabon dut anuntzio
desinteresatu;
Eguberri-poza dut
nahi erregalatu:
Gabon-Eguberrien
berria haizatu,
doan dadin jendea
munduan gozatu.

1983.etik 1985.era *Egan*-en argitaratu genituen *Christmak* sail ederra osatzen dute liburu hortan. Egia bada "hitz atsegin eta beroz, horretara poztuta" bizkortu duela ekintza, aurrerantzean ere mika aldiak ken eta bizkorrazteaz ahaleginduko gara. Ez du axola denbora galdu alde arituko bada ere, bere ekarria antzua ez denez gero.

Otsalar

XABIER GEREÑO. *Kikili ETA Kokolo Chile-n*. Umorezko nobela.
Argitaratzailea: Xabier Gereño. Bilbo, 1988.

Edozein idazlek aitortuko du oso zaila dela umorezko nobela bat idaztea, ez dela batere erraza historia interesgarri bat asmatu eta irakurlea irribarrezka ipini. Horregatik hain eskasak dira, beste jenero batzuekin gonbaratuz, umorezko nobelak, euskaraz zein edozein hizkuntzarako liburugintzan.

Orain bost urte dela Xabier Gereño-k *Antonello Euskal Herrian* idatzi zuen, bere lehen umorezko nobela, eta ezin ukatu arrakasta izan zuela hartatik sei edizio egin direla kontutan badugu. Kontutan hartu etzutenak gu izan ginen "Euskal umorea" agertzean (*Egan* 1-2, 1987) aipamenik ez egiteaz.

Oraingo hau, *Kiliki eta Koloko Chile-n*, urrats beretik dator, umore eta kezka elkar lotuz. Historian zehar situazio tentsoak sortzen dira, eraberean dibertigarriak direnak. Pertsonaiek, egoera larrietan irtenbide dramatikoak bilatu beharrean barregarriak aukeratzen dituzte. Liburuaren helburua, irakurleari narrazio interesgarri bat eskaintzea izan da, baina irribarrez irakurriko duena.

Eta beste puntu hau ere azpimarratzekoa da; adin eta era guztieta-

ko irakurleentzat idatzia dagoela. Beraz, gaztetxo, gazte, zein adinekoek, aukera izango dute liburu honetaz baliatzeko, liburuan aurkezten diren momentu umoretsuak ez direlako batere konplikatua. Umore erraza, arina, fortzatu gabea eskaintzen da.

BERNARDO ATXAGA. - *Obabakoak. Erein*. Donostia, 1988.

Sarritan adiskide baten itaun zorrotzak balio izaten du norberaren ganbarako ideiak tajutzeko, ordenean ipintzeko metodo sokratiarraren aldaera apalagoa suertatzen da holakoetan galdera.

Iragan astean ikasle batek hala bota zigun galdera:

—Zer dela eta iruditzen zaizu hain garrantzitsua Bernardo Atxagaren “Obabakoak”?

Azken boladan asko mintzatu gara asteasuarraren obrari buruz eta han-hemenka esandakoak errepikatzeko eta laburbiltzeko tentaldia izan genuen. Obaba-ren itxurazko zentzu mitikoa eta benetako zentzu erreala. Ipuingintzaren tajukera. Obabatarra Villamedianan.

Fedea, tradizioa eta usadioaren arteko gatazka Camilo Lizardirenean. Testuen erabilkera oroimen kolektiboa gordetzeko hainbat ipuinetan, literatura bera literaturgai, hizkeraren tonua, egituraketaren oreka, ironia ezagutza modu aparta bezala, poesiaren lekua narratibagintzan...

Horiek eta gehiago ganbaratu zitzaizkigun erantzun gisa eta ikaslea asetu egingo genuen apika.

Baina burua behartu nahi izan genuen, ikaslearen galderaren atzean gordetzen zenari benetan erantzun nahiz. Eta, ikaslearen jakin-min interesgarrian oinarrituz, beste modu batera egin genion galdera geure buruari:

“Obabakoak” liburuaren ondoren, gauzak berdin jarraituko al dute euskal literaturgintzan?

Galdera saila, baina erantzuten ahalegintzea merezi duena, etorkizuna azti gisa antzematen hasteak dituen arriskuak ahaztu gabe.

Eta, gure iritzi apalera, hemendik aurrera ez dira gauzak berdinak izango gure narratibagintzan. Ahakeginduko gara zein alderdi aldatuko zaigun adierazten, labor antza bada ere.

Lehenik, literaturgintza bera ere errealitatea da. Ez errealitatea aztertzeko modua bakarrik, literatura bera eraikitzen da, honela, literaturaren gai.

Bestetik, narratibagintzak dituen hesi estuak apurtzen hasiko zaizkigu eta hausdura horretan, jenero narratiboa multiformeagoa izango da, poesiaren eragin bereziari antzemango diogularik.

Pluribokotasunean ere irabaziko dute gure nobelek, orain arteko nobela gehienek eskaintzen ziguten irakurketa laua eta zuzena gaindituz.

Ipuina ez da, aurrerantzean, nobelaren morroi txiki izango, estamendu literario autonomoa baizik, bere erritmo, tonu eta hizkera propioz jantzirik.

Egia esan, aipatzen ditugun lau puntuotan ?nagusietan bakarrik aipatu nahi izan ditugu? badute beste zenbait euskal liburuk ere zer ikusirik, baina "Obabakoak" izango da, aurrerantzean, derrigorrezko erreferentzia puntu.

Eta horra hor, besteak beste, zer dela eta iruditzen zaidan hain garrantzitsua Bernardo Atxagaren "Obabakoak".

Anjel Lertxundi